

“TARMOQ TEXNOLOGIYALARI” FANINI O‘RGANISHDA TALABALARNING O‘QUV YUTUQLARINI ANIQLASH

Xusenov Murodjon Zoxirovich

Buxoro davlat universiteti

e-mail: m.z.xusenov@buxdu.uz, ORCID: 0000-0002-1533-3102

Annotatsiya: Jadal sur’atlar bilan rivojlanib borayotgan dunyo mamlakatlari orasida o‘z o‘rnini topish, shuningdek iqtisodiy, siyosiy erkinligini qo‘ldan bermay, balki rivojlangan davlatlar qatoriga kirish uchun bugungi kunda yurtimizda keng qamrovli ishlar amalga oshirilmoqda. Oliy ta’lim muassasalarida sifatli kadrlar tizimini yo‘lga qo‘yish, shu o‘rinda ta’lim samaradorligini oshirish uchun hukumat siyosati darajasida qator ishlar amalga oshirilmoqda. Xususan, 2023-yil hukumat rahbari tomonidan “Insonga e’tibor va sifatli ta’lim” yili deb e’lon qilinishining o‘zi ham ta’lim sifatiga qay darajada e’tibor berilayotganidan darak beradi. Ayniqsa, o‘sib kelayotgan va davlatimiz kelajagi bo‘lgan yoshlarni ilmiy salohiyatli va yuksak ma’naviyatli qilib tarbiyalash uchun qator chora-tadbirlar ishlab chiqilgan. Ushbu maqolada “Tarmoq texnologiyalari” fanidan elektron o‘quv kurslarni yaratishning ahamiyati, Elektron o‘quv kurs aprobasiyasi to‘g‘risida bayon qilingan.

Tayanch so‘zlar: ta’lim, axborot, kommunikatsiya, texnologiya, elektron ta’lim, kurs, tizim, platforma.

Asosiy qism: "Tarmoq texnologiyalari" fanini o‘rganishda talabalarning quyidagi o‘quv yutuqlarini aniqlash mumkin:

Tarmoq texnologiyalari va tizimlari haqida tushunish: Bu fan talabalarga IT sohasida axborot-kommunikatsion texnologiyalari va tizimlari haqida ma’lumot beradi. Bu tizimlar qanday ishlashini va ularning ITning boshqa sohalariga ta’siri haqida tushunishga yordam beradi. Axborot-kommunikatsion tizimlarining rivojlanishi: Bu

talabalarga axborot-kommunikatsion tizimlarining rivojlanishi haqida ma'lumot beradi. Bu tizimlar qanday tarzda rivojlanib, ulardagi yangiliklar va innovatsiyalar qanday ta'sir ko'rsatishi haqida tushunishga yordam beradi.

Tizimlar va texnologiyalar bilan ishlash: Bu fan talabalarga tizimlar va texnologiyalar bilan ishlashni o'rganish imkoniyatini beradi. Bu fan kursi o'quvchilarni axborot-kommunikatsion tizimlarini va ularni boshqarish uchun zarur bo'lgan dasturlarga tushunishga yordam beradi.

O'quv va ta'lim tizimlaridagi o'zgarishlar: Bu fan talabalarga o'quv va ta'lim tizimlaridagi o'zgarishlar haqida ma'lumot beradi. O'quvchilar bu fan orqali yangi o'quv usullarini va texnologiyalarni o'rganishadi va ularni o'zining o'quv va ta'lim tizimlarida qanday qo'llash kerakligi haqida tushunishga yordam beradi.

Talabalarining berilgan amaliy mashg'ulotlar bo'yicha topshiriqlarni mustaqil bajara olishlari va kasbiy faoliyatlarga tadbiq qilishlari asosiy o'quv yutuqlaridan biri hisoblanadi.

Elektron o'quv kurslarida talabalar quyidagi yutuqlarni erishishlari mumkin:

Qulay vaqt rejimi: Elektron kurslar, talabalarga qulay vaqt rejimini ta'minlaydi, chunki o'quv materiallariga o'z vaqtlarida murojaat qilishlari mumkin. Bu, talabalarining o'z vaqtini tashkil etishga imkon beradi va yuqori darajada mukammal o'quv jarayonini tashkil etishga imkon beradi.

O'qish vaqti: Elektron kurslar, talabalarga o'qish vaqti rejimini o'zaro mos keladigan shaklda tuzishga imkon beradi. Bu, talabalar uchun juda muhimdir, chunki har bir talabaning o'z vaqti va shakli farqli bo'lishi mumkin.

O'qish materiallariga qulaylik: Elektron kurslar, talabalarga o'qish materiallariga o'zgartirishlar kiritish imkoniyatini beradi. Bu, talabalarining o'qish jarayonini tashkil etishini osonlashtiradi va talabalarining ko'proq ma'lumot olishiga imkon beradi.

O'z-o'zini baholash imkoniyati: Elektron kurslar, talabalarga o'z-o'zini baholash imkoniyatini ta'minlaydi, bu shuningdek, talabalarining o'ziga yomon xossalari va hatoliklari aniqlash va ularni bartaraf qilishga yordam beradi.

Ish bilan birga o'qish: Elektron kurslar, talabalarga ish bilan birga o'qish imkoniyatini ta'minlaydi. Bu, talabalarning ishlarini amalga oshirishlariga imkon beradi va shuningdek, o'z-o'zining o'quv yutuqlarini oshirishlariga yordam beradi.

O'quvning muntazamligi: Elektron kurslar, talabalarga o'quvning muntazamligini ta'minlaydi, bu shuningdek, talabalarning sinovlar, testlar va boshqa vazifalarini muntazam o'quv jarayonida amalga oshirishlariga yordam beradi.

Elektron kurs aprobasiyasi: "Aprobasiya" so'zi "taklif qilish" yoki "tasdiqlash" ma'nolarini anglatadi. Bu so'z o'ziga xos mavzularda foydalaniladi, masalan, bir narsani amalga oshirish uchun ruxsat so'ralganida, uning amalga oshirilishiga yoki yaxshi hisoblanishiga o'tirgan kishi yoki to'lovni tasdiqlash uchun ishlatiladi. Shuningdek, o'qituvchilar va o'quvchilar uchun, sinovdan o'tgan yoki kursni tugatgan kishilarga beriladigan ruxsatnoma yoki diplomi tasdiqlash ma'noisidagi "aprobasiya" so'zi ham ishlatiladi.

"Ishlab chiqilgan materiallarni aprobatsiya qilish" deyilganida, odatda bu materiallar va ularning amaliyotda ishlatilishi sinovdan o'tkaziladi va ulardan olingan natijalar tahlil qilinadi. Bu jarayonda, mahsulotning tushunchasi va uni amaliyotda qanday ishlatish kerakligi sinovdan o'tkaziladi va uni to'g'ri tahlil qilish uchun yo'l harakati ko'rsatiladi. Natijada, mahsulotning tuzilishi, xususiyatlar va uni ishlatishda bo'lgan muammo va muammolar aniqlanadi.

Ishlab chiqilgan materiallarni aprobatsiya qilish, mahsulotning ishlab chiqarilishidan oldin tayyorlanishi, mahsulotni sinovdan o'tkazish jarayoni va uning tahliliga ega bo'lgan insonlar jihatidan muhim bo'lgan jarayonlardan biridir.

Elektron o'quv kurslarini aprobatsiya qilish, o'quv materiallari va o'quv jarayonini baholashni o'z ichiga oladi. Bu jarayon odatda o'qituvchilar, tajribali o'quvchilar va tahlilchilar tomonidan amalga oshiriladi.

Elektron o'quv kurslarini aprobatsiya qilish jarayoni quyidagi bosqichlardan iborat bo'ladi:

Materiallarni tahlil qilish: O'quv materiallarini o'qish, tahlil qilish va tafsilotlari bilan baholashni o'z ichiga oladi. Bu bosqichda, o'quvchilar o'quv materiallari va tayyorlangan mashqlarni bajarib, tushuntirishlarini va kelajakdagi ish faoliyatida ishlatishlarini sinab ko'radi.

Axborot texnologiyalari ko'nikmalari: Axborot texnologiyalari ko'nikmalari, kursni tayyorlash va tashkil etishda ishlatilgan platformalar, tizimlar va dasturlar kabi vositalarni baholashni o'z ichiga oladi.

Baholash natijalarining tahlili: Baholash jarayonida olingan ma'lumotlar tahlil qilinadi va nima yaxshi va nima yomon bo'lishi aniqlanadi. Bu tahlil natijalariga ko'ra, o'quv kursi va uning materiallari takomillashtiriladi.

Qayta ishlab chiqish: Tahlil va tavsiflash jarayonidan so'ng, kurs va o'quv materialiga qayta ishlov beriladi va ular taxminiy qabul qilinishiga tayyorlanadi.

Elektron o'quv kurslari aprobatsiyasi, o'quv kursining samaradorligi va o'quvchilarga mos kelishini baholashga yordam beradi. Bu jarayon, kurslarning ko'rsatilgan maqsadga muvofiqligi va o'quvchilarga samarali o'quv jarayoni taqdim etishga yordam beradi.

Elektron kurs aprobatsiyasi, o'quv kursining effektivligini va talabalarning o'quv yutuqlarini baholash uchun amalga oshirilgan jarayonlardan biridir. Bu, kursni yaratish, tuzish va takomillashtirish davomida o'quvchilar, kurs muallimi yoki boshqa ilg'or pedagoglar tomonidan o'qitish jarayonini baholash uchun mo'ljallangan.

Elektron kurs aprobatsiyasi uchun quyidagi jarayonlar amalga oshirilishi mumkin:

Tuzilma va maqsadni tahlil qilish: Elektron kurs tuzilishiga va maqsadiga rioya qilish kerak. Kurs administratori va muallimi, kursda o'qitish jarayonida o'quvchilarning nima o'rganishlari va qanday yutuqlarga erishishlari kerakligini tushuntirgan taqdirda, kurs tuzilishini va maqsadini tahlil qilishi mumkin.

Kurs materiallarini baholash: Kursni aprobatsiyadan o'tkazishning bir qismi, kurs materiallarini baholashdan iborat. Kurs materiallari to'g'ri kelish kerakligini, o'qitish usullarini va o'quv yutuqlarini qo'llab-quvvatlashi kerakligini baholash mumkin.

Kurs materiallarida to'g'ri, aniqligi va to'g'ri kelish kerakligini tekshirish: Kurs materiallarining to'g'ri va aniq kelish kerakligini tekshirish lozim.

Kurs o'quv yutuqlarini baholash: Kurs o'quv yutuqlarini baholash, kursning amalga oshirilishi kerak bo'lgan eng muhim qismidir. O'quv yutuqlari, talabalar tomonidan qilinadigan vazifalar, testlar, sinovlar va boshqa elementlardan iborat bo'ladi.

Feedback olish: Elektron kurs aprobatsiyasini muvaffaqiyatli o'tkazish uchun feedbackni olish juda muhimdir. Talabalarning fikrlari, kurs materiallarini va o'qitish usullarini baholashga yordam beradi va kursni yanada yaxshi qilishga imkon beradi.

Elektron kurs aprobatsiyasi, kursning effektivligini ta'minlash uchun muhim jarayonlardan biridir. Kursni aprobatsiyadan o'tkazish, o'qitish usullarini va o'quv materiallarini yanada yaxshi tuzish hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasi <https://president.uz/oz/lists/view/5774>

2. Sobirovich X.V., Mirzaplotovich E.O., Mirzaolimovich S.M. Ta'limda jarayonida lms tizimlar taxlili//ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 2022, P. 118-122.

3. Зелинский С. Система управления курсами moodle: характеристика и возможности использования в учебном процессе вуза. – 2020.

4. M.Z.Xusenov, L.O.Sharipova, Oliy ta'lim muassasalarida masofaviy ta'limni joriy qilish, "Pedagogik mahorat" ilmiy-nazariy va metodik jurnal. 2022, № 2 B: 94-96

5. M.Z.Xusenov, L.O.Sharipova, Kimyo fanini o'qitishda VR texnologiyasini qo'llash, Pedagogik mahorat Ilmiy-nazariy va metodik jurnal maxsus son (2021-yil, dekabr) 164-166

6. M.Z.Khusenov, L.O.Sharipova, Statistical analysis of network problems and their impact on the practice of social computing in Uzbekistan, E3S Web of Conferences Volume 389, 09017 (2023) Ural Environmental Science Forum "Sustainable Development of Industrial Region-31 May 2023